

HUWEN &
SAMENWONEN

Huwen

N

Mijn notaris voor wat
er echt toe doet.

notaris.be

Algemeen

Gaan samenwonen, een woning kopen, een eigen zaak starten of een erfenis voorbereiden? Belangrijke stappen in je leven waar je best op voorhand goed over nadenkt.

De notaris is perfect geplaatst om je te begeleiden. Je kan er terecht voor onafhankelijk advies op maat zodat je in alle vertrouwen uw projecten kan realiseren.

Deze brochure helpt je alvast op weg. Heb je nood aan persoonlijk advies? Dan maak je best een afspraak met een notariskantoor. Een eerste gesprek is doorgaans gratis. Indien er een grondige dossierstudie nodig is, maak dan vooraf duidelijke afspraken over de vergoeding. Het tarief is in de meeste gevallen bij wet vastgesteld, zodat je niet voor verrassingen komt te staan.

In deze reeks zijn ook andere brochures beschikbaar: Wat kan de notaris voor je doen?, Kopen en financieren, Ongehuwd samenwonen, Erven, EOT, Wat als niet iedereen overeenkomt, Ik wil ondernemen, Het testament, De Zorgvolmacht, Met zorg mijn vermogen overdragen, De aangifte nalatenschap en Schenken.

Regelgeving verandert snel. Misschien staat er reeds een aangepaste versie van deze brochure op www.notaris.be.

Je vindt er naast FAQ's, video's en rekenmodules, ook een handig adresboek met de contactgegevens van alle notariskantoren.

Het netwerk van 1.150 notariskantoren telt 1.550 notarissen en 8.000 medewerkers. Jaarlijks komen er ruim 2,5 miljoen mensen over de vloer.

Inleiding

Op het ogenblik dat twee mensen met elkaar huwen, beloven zij lief en leed te delen. Maar naast lief en leed zullen ze ook bezittingen verkrijgen, schulden aangaan, goederen kopen en erven, een inkomen verwerven... Dat zal allemaal op een bepaalde manier tussen hen “verdeeld” worden.

Het huwelijksvermogensrecht is de rechtstak die dit alles regelt.

Er bestaan regels die bepalen welk goed van wie is: van beide echtgenoten gemeenschappelijk of onverdeeld of van één echtgenoot alleen. Dat alles wordt bepaald door het **huwelijksvermogensstelsel**.

Er bestaan verschillende stelsels; de drie belangrijkste zijn:

- het stelsel van scheiding van goederen;
- het stelsel van de algehele gemeenschap van goederen;
- het wettelijk stelsel

Dit laatste is het stelsel dat wettelijk van toepassing is op elk echtpaar dat geen huwelijkscontract heeft.

Het huwelijkscontract is de notariële akte waarin de aanstaande echtgenoten kiezen voor een bepaald huwelijksvermogensstelsel.

Naast de keuze voor een welbepaald stelsel kunnen er in het huwelijkscontract ook bepalingen opgenomen worden waardoor het beter is aangepast aan de eigen huwelijksituatie of waardoor afgeweken wordt van bepaalde regels van het gekozen stelsel.

Er kan niet van alle regels afgeweken worden. Sommige regels zijn op alle gehuwden van toepassing, ongeacht onder welk stelsel ze getrouwd zijn. Het huwelijkscontract mag géén bepalingen bevatten die in strijd zijn met deze zogenaamde basisregels.

Enkele van deze onveranderlijke regels zijn:

- echtgenoten zijn jegens elkaar tot samenwoning verplicht; zij zijn elkaar trouw, hulp en bijstand verschuldigd;
- de gezinswoning kan nooit zonder de toestemming van de partner verkocht worden, ook al is ze eigendom van slechts één echtgenoot.
- een echtgenoot kan niet zonder de toestemming van de andere de huur opzeggen van de woning die ze samen als gezinswoning betrekken. Dit is zelfs zo indien één van de echtgenoten dit huurcontract tekende vóór het huwelijk;
- iedere echtgenoot moet in de lasten van het huwelijk bijdragen in verhouding tot zijn vermogen;
- de ene echtgenoot mag in zijn beroepsbetrekkingen de naam van de

andere alleen met diens instemming gebruiken. Maar eens deze instemming gegeven, mag ze enkel om ernstige redenen worden ingetrokken.

Andere regels daarentegen zijn enkel van toepassing voor zover men er niet van afwijkt in het contract. Ze zijn dus ook van toepassing op echtgenoten die zonder contract huwen.

Enkele voorbeelden van deze regels zijn:

- de beide echtgenoten worden in de meeste gevallen geacht eigenaar te zijn van de helft van de gelden op alle bankrekeningen, zelfs al staan zij op naam van één van de echtgenoten;
- het inkomen van iedere partner behoort beide echtgenoten toe, ook al heeft één van de echtgenoten geen inkomen;
- alle goederen die de echtgenoten tijdens het huwelijk kopen, zijn in de meeste gevallen van hen beiden, ook al staat de factuur slechts op naam van één van hen;
- de ene echtgenoot kan niet zonder toestemming van de andere een lening aangaan;
- schulden gemaakt door één van de echtgenoten kunnen meestal op de goederen van beide echtgenoten verhaald worden.

Van deze regels kan in het huwelijkscontract afgeweken worden.

Het geheel van regels die van toepassing zijn op echtparen die zonder contract gehuwd zijn noemen we het **wettelijk stelsel**. Het is het stelsel dat automatisch geldt als men niets anders kiest.

Het wettelijk stelsel

Elk gehuwd paar is onderworpen aan een huwelijksvermogensstelsel.

Het is voor een goede rechtsgang ondenkbaar dat er echtparen zouden bestaan voor wie niet uitgemaakt kan worden of een goed nu aan één van de echtgenoten of aan beiden toebehoort. Daarom zijn echtgenoten die geen huwelijkscontract gesloten hebben, vanaf de dag van hun burgerlijk huwelijk onderworpen aan het wettelijk stelsel.

Het **WETTELIJK STELSEL** verdeelt de goederen van de echtgenoten in drie vermogens:

1. het eigen vermogen van de ene echtgenoot
2. het eigen vermogen van de andere echtgenoot
3. het gemeenschappelijk vermogen

Dit wettelijk stelsel kan schematisch als volgt voorgesteld worden:

EIGEN VERMOGEN
ECHTGENOOT

- goederen die aangekocht werden **vóór het huwelijk**
- inkomsten en spaargeld verkregen **vóór het huwelijk**
- erfenissen
- schenkingen
- schulden in het kader van **eigen** goederen
- schulden die ontstaan zijn **vóór het huwelijk**
- schadevergoedingen wegens persoonlijke ongeschiktheid
- ...

GEMEENSCHAPPELIJK
VERMOGEN

- goederen die aangekocht zijn **tijdens** het huwelijk
- schulden die eigen zijn aan de gemeenschappelijke goederen
- de **beroepsinkomsten** die ontvangen zijn tijdens het huwelijk
- **inkomsten uit eigen goederen**
- alle goederen waarvan **niet kan bewezen worden** dat ze behoren tot een eigen vermogen
- schadevergoeding ter vervanging van een beroepsinkomst
- ...

EIGEN VERMOGEN
ANDERE ECHTGENOOT

- goederen die aangekocht werden **vóór het huwelijk**
- inkomsten en spaargeld verkregen **vóór het huwelijk**
- erfenissen
- schenkingen
- schulden in het kader van **eigen** goederen
- schulden die ontstaan zijn **vóór het huwelijk**
- schadevergoedingen wegens persoonlijke ongeschiktheid
- ...

Erg vereenvoudigd kan men zeggen dat het wettelijk stelsel door vier basisregels beheerst wordt.

1. EIGEN zijn alle goederen:

- die men bezit vóór het huwelijk, bv. de auto van de ene echtgenoot, de gelden op zijn spaarrekening, de bouwgrond die hij aankocht vóór het huwelijk, het erfdeel dat de andere echtgenoot reeds bezit ten gevolge van het overlijden van zijn vader vóór het huwelijk, het kapsalon dat hij reeds uitbaatte bij het aangaan van het huwelijk.
- de schulden die men reeds had vóór het aangaan van het huwelijk.
- alle goederen verworven via een nalatenschap of via een schenking. Ook de schulden die drukken op erfenissen of schenkingen, zijn eigen schulden.

2. GEMEENSCHAPPELIJK zijn:

- alle inkomsten, zowel beroeps-inkomsten (lonen, wedden, werkloosheidsuitkeringen ...) als inkomsten uit eigen goederen.

Voorbeelden van inkomsten uit eigen goederen: huurgelden van een eigen woning, bv. van de woning die geërfd werd; intresten van effecten die men reeds vóór het huwelijk bezat. Beroeps-inkomsten die voortvloeien uit een

beroepsactiviteit via een vennootschap zijn eveneens gemeenschappelijk.

- Alle goederen waarvan niet bewezen kan worden dat ze de eigendom zijn van één van de echtgenoten.

Alle gemeenschappelijke goederen vormen samen het gemeenschappelijk vermogen.

Hoe bewijzen echtgenoten die gehuwd zijn onder het wettelijk stelsel welke goederen tot hun eigen vermogen behoren?

Hierboven werd gezegd dat goederen waarvan de echtgenoot/echtgenote niet kan bewijzen dat ze van hem/haar zijn, geacht worden tot de huwelijks-gemeenschap te behoren. Wenst men iets voor zichzelf te houden, dan moet men kunnen bewijzen dat het een eigen goed is.

Het bewijs dat een goed of een schuld-vordering van de ene dan wel de andere echtgenoot is, zal vooral van belang zijn bij echtscheiding, omdat dan de gemeenschappelijke goederen worden verdeeld. Goederen die eigendom zijn van één van de echtgenoten worden niet verdeeld.

Elke echtgenoot behoudt dus zijn eigen goederen.

Ook als schuldeisers van één van de

echtgenoten beslag komen leggen, is het zeer belangrijk dat elke echtgenoot kan aantonen welke goederen van de ene of andere partner zijn.

Ten slotte is dit ook van belang bij het overlijden van één van de partners. De eigen goederen van de overleden echtgenoot komen toe aan zijn of haar erfgenamen. De gemeenschappelijke goederen moeten in principe in gelijke helften verdeeld worden tussen de erfgenamen van de eerstoverledene en die van de langstlevende echtgenoot.

Bewijsregels

Het is daarom niet zonder belang dat men kan bewijzen dat goederen persoonlijke eigendom zijn. De bewijsregels bepalen hoe de echtgenoten kunnen aantonen welke goederen van elk van hen zijn en welke hen beiden toebehoren.

Opsomming in het huwelijkscontract

In het huwelijkscontract kan opgesomd worden welke goederen elk van de partners bezit op het ogenblik van het aangaan van het huwelijk.

Het huwelijkscontract zelf vormt dan het bewijs. Het huwelijkscontract kan nooit verloren gaan: het origineel exemplaar wordt door uw notaris bewaard en daarvan kan altijd een afschrift verkregen worden.

Alle meubelen worden geacht gemeenschappelijk bezit te zijn, ook die meubelen waarvan men een factuur heeft op naam van slechts één van de echtgenoten.

Bij echtelijke conflicten komt het meermaals voor dat men met behulp van een factuur wil aantonen dat men bepaalde goederen in uitsluitende eigendom heeft.

Indien deze factuur dateert van tijdens het huwelijk, zal deze geenszins het bewijs vormen dat het goed eigendom is van de persoon op wiens naam de factuur staat. Men gaat er immers vanuit dat de factuur betaald werd met inkomsten. Inkomsten zijn gemeenschappelijke gelden in het **wettelijk stelsel**. Goederen die men met gemeenschappelijke gelden heeft aangekocht behoren dus tot het gemeenschappelijk vermogen.

Heeft men echter eigen geld, bijvoorbeeld van een erfenis, dan kan dat geërfd geld besteed zijn, herbelegd zijn in bijvoorbeeld een schilderij. In dat geval en in de veronderstelling dat kan aangetoond worden dat bedoeld schilderij gekocht werd met die eigen - geërfde - gelden zal het schilderij een eigen goed zijn van die echtgenoot. Het is in herbelegging van eigen geld gekocht.

Wenst men een grond, een huis of een

ander onroerend goed in wederbelegging als eigen goed aan te kopen, dan is het absoluut noodzakelijk dat dit in de notariële aankoopakte vermeld wordt. Zoniet kan dat onroerend goed niet als een eigen goed beschouwd worden. Breng uw notaris tijdig op de hoogte van uw bedoeling.

Is het geld op mijn bankrekening niet mijn eigen geld?

Niet zomaar: indien u zonder huwelijkscontract gehuwd bent, wordt vermoed dat dit geld van u en van uw echtgenoot of echtgenote is. Wat eerder gezegd werd over de facturen op naam van één van de echtgenoten, moet eveneens toegepast worden op de bank- en spaarrekeningen die op naam van één van beiden staan. Op de rekeningen van de echtgenoten zullen naar alle waarschijnlijkheid voor het overgrote deel de inkomsten van de echtgenoten gestort worden.

Ongeacht of op de rekening van de ene echtgenoot zijn of haar loon gestort wordt en op de rekening van de andere partner diens loon, toch zullen de gelden op die beide afzonderlijke rekeningen gemeenschappelijk zijn. Bij echtscheiding en bij overlijden zullen beide rekeningen in tweeën verdeeld moeten worden, tenzij men kan bewijzen dat het eigen gelden zijn bv. uit een erfenis. Het spreekt voor zich dat ook de rekening op naam van

beide echtgenoten aan dat regime onderworpen is.

Het bestuur en beheer van het gemeenschappelijk vermogen in het wettelijk stelsel

Elk van de echtgenoten is baas over zijn eigen goederen. Daarop bestaat echter één belangrijke uitzondering: de gezinswoning kan nooit door één echtgenoot verkocht of met hypotheek bezwaard worden, zonder de instemming van de andere echtgenoot.

Het gemeenschappelijk vermogen wordt door beide echtgenoten op een gelijke manier beheerd. Zij kunnen dus ieder afzonderlijk optreden om de gemeenschap te verbinden.

Voor gewichtige zaken zullen beide echtgenoten moeten optreden (bv. een lening aangaan).

Dat wil niet zeggen dat u voor elke betaling, voor elke aankoop steeds samen moet ondertekenen. Dagdagelijkse handelingen kunnen de echtgenoten elk afzonderlijk stellen. Men veronderstelt dat de andere echtgenoot ermee akkoord gaat. Voor belangrijke handelingen, zoals een hypotheeklening aangaan, een woning of grond kopen met gemeenschappelijk geld, een lening op afbetaling sluiten, moet u wel samen ondertekenen. Tekent in zulke gevallen slechts één

echtgenoot, dan kan de andere dit contract laten vernietigen.

Uitzondering ! De echtgenoot die een beroep uitoefent, kan alle daartoe noodzakelijke handelingen alleen stellen. Hij of zij kan, binnen het kader van zijn/haar beroepsbezigheden, zonder toestemming van de andere echtgenoot afbetalingskredieten aangaan, een inschrijving laten nemen op zijn/haar handelszaak, enz.

Oefenen beide echtgenoten gezamenlijk eenzelfde bedrijvigheid uit, dan moeten ze wél samen beslissen.

De verhaalbaarheid van de schulden

Als mijn echtgenoot schulden maakt, kunnen de schuldeisers dan al onze gezamenlijke goederen in beslag nemen of slechts de helft ervan? Kan men ook mijn goederen in beslag nemen of blijven deze buiten schot?

Zoals vermoed wordt in het wettelijk stelsel dat alle goederen gemeenschappelijk zijn, zo wordt ook voor de schulden verondersteld dat ze gemeenschappelijk zijn.

Alle schulden waarvoor de echtgenoten samen tekenen zijn gemeenschappelijke schulden. Maar ook schulden die slechts door één echtgenoot aangegaan worden, kunnen gemeenschappelijke schulden zijn. Zo zijn alle schulden

die gemaakt worden in het belang van het gezin en van het huishouden, gemeenschappelijk.

Voorbeelden van zulke gemeenschappelijke schulden zijn:

- kosten voor het schilderen of herstellen van de woning;
- kosten voor het herstellen van de wagen, zelfs al behoort die wagen persoonlijk toe aan een van de echtgenoten;
- dokters- en ziekenhuiskosten voor een gezinslid.

Voor gemeenschappelijke schulden kunnen niet alleen de gemeenschappelijke goederen, maar ook de eigen goederen van de echtgenoten aangesproken worden. Dus ook de goederen van die echtgenoot die niet mee ondertekend heeft, kunnen voor de terugbetaling van gemeenschappelijke schulden aangeslagen worden.

De gezinswoning kan onder bepaalde voorwaarden beschermd worden tegen beslag van schuldeisers. Een zelfstandige kan immers een “verklaring van onbeslagbaarheid van de gezinswoning” voor zijn woning opvragen bij de notaris. Deze bescherming geldt wel enkel voor professionele schulden.

Afwijken van de regels van het wettelijk stelsel

Alles wat hiervoor gezegd werd, geldt voor echtgenoten die zonder contract gehuwd zijn.

Door een huwelijkscontract op te stellen kan men van de wettelijke regels afwijken. Je kan wat je niet zint enigszins vervangen door andere regels.

Inbreng van een eigen onroerend goed

Wanneer één van de aanstaande echtgenoten eigenaar is van een perceel bouwgrond waarop het toekomstige koppel samen een woning zal bouwen, is het raadzaam een contract te sluiten.

In dat contract kan je samen met je partner overeenkomen dat het perceel bouwgrond een gemeenschappelijk bezit wordt.

Immers, indien de bouwgrond eigendom blijft van één partner, zal onvermijdelijk de woning die daarop gebouwd wordt ook enkel toebehoren aan de echtgenoot van wie de grond is. Het feit dat deze woning betaald wordt met gelden van beide echtgenoten, verandert daar niets aan. Daarom is een huwelijkscontract in dat geval ten zeerste aan te raden.

Beding van terugname bij echtscheiding

Als één van de aanstaande echtgenoten zijn of haar bouwgrond in het gemeenschappelijk vermogen heeft gebracht, heeft dit als gevolg dat bij echtscheiding deze grond tussen beide partners verdeeld wordt. Dit wenst men niet altijd. Immers in ons voorbeeld werd de bouwgrond betaald met gelden van de ene echtgenoot alleen, hij was immers gekocht voor het huwelijk. Als het dan tot een echtscheiding komt, is het des te pijnlijker dat die zijn grond voor de helft verliest.

Om dat te voorkomen kan men in het huwelijkscontract een clause opnemen die bepaalt dat bij echtscheiding de waarde van de bouwgrond, die gemeenschappelijk gemaakt werd, volledig en alleen toekomt aan de partner die hem inbracht.

Dit zijn twee clauses die het wettelijk stelsel op een bepaald gebied wijzigen. Men stelt een huwelijkscontract op waarin men kiest voor het behoud van het **wettelijk stelsel** als algemeen principe, maar men wijzigt enkele bepalingen.

De langstlevende echtgenoot bevoordelen

Vaak voorkomende clausules in huwelijkscontracten zijn de bepalingen die ervoor moeten zorgen dat na het overlijden van één van de echtgenoten, de overblijvende bevoordeeld wordt. Deze clausules zijn voornamelijk van belang als er kinderen zijn.

Als er geen kinderen zijn, komt het gemeenschappelijk vermogen immers volledig en in volle eigendom toe aan de langstlevende echtgenoot.

Als er wel kinderen zijn wordt de huwelijksgemeenschap in tweeën verdeeld: de ene helft voor de langstlevende echtgenoot, de andere helft voor de kinderen.

De langstlevende echtgenoot/echtgenote behoudt wel levenslang het recht om de gemeenschappelijke zaken te blijven gebruiken of er de opbrengst van te houden: hij/zij krijgt het vruchtgebruik.

De ongelijke verdeling van de huwelijksgemeenschap

In het huwelijkscontract is het mogelijk af te wijken van die gelijke verdeling van de gemeenschap. Men kan bepalen dat de langstlevende dus meer dan de helft krijgt.

Dat kan door een clause van ongelijke verdeling. Daarin bepalen de echtgenoten dat de langstlevende meer dan de helft (bv. 3/4) van de huwelijksgemeenschap verkrijgt. De kinderen krijgen dan slechts 1/4 in plaats van de helft.

Het verblijvingsbeding

Men kan zelfs overeenkomen dat de gehele gemeenschap aan de langstlevende toekomt. Zo'n clause noemen we het verblijvingsbeding. De gehele gemeenschap verblijft (= komt toe) aan de langstlevende. Omdat een verblijvingsbeding fiscaal niet altijd even gunstig is voor de langstlevende, wordt een verblijvingsbeding vaak 'optioneel' bedongen. De langstlevende kiest dan zelf of hij of zij het beding inroept.

Het beding van voorafname

Nog een andere mogelijkheid is te bepalen dat de langstlevende, vóór de verdeling uitgevoerd wordt, bepaalde zaken mag nemen. Deze voorafgenomen zaken zijn dan voor 100% van de langstlevende, de overige zaken worden met de kinderen gedeeld.

Niettegenstaande het woordenboek enkel spreekt over een vooruitname gebruikt ons Burgerlijk Wetboek, de termen voorafname en vooruitmaking.

Deze zou bijvoorbeeld zo geformuleerd kunnen worden:

“De langstlevende echtgenoot zal vóór elke verdeling uit de gemeenschap mogen voorafnemen: de gezinswoning met alle daarin aanwezige huisraad en meubelen, alsook de wagen”.

Deze clause heeft tot gevolg dat de langstlevende echtgenoot of echtgenote volledig baas is over het eigen huis. Indien die langstlevende de gezinswoning wenst te verkopen, moeten de kinderen niet mee ondertekenen. Indien deze clause niet wordt opgenomen, is de instemming van de kinderen wél vereist wanneer de langstlevende echtgenoot de woning wil verkopen.

Keuzebeding

Men kan in een huwelijkscontract ook geldig bedingen dat het gemeenschappelijk vermogen bij ontbinding door overlijden zal toebehoren aan de langstlevende, naar keuze van deze laatste. De langstlevende kan dan zelf kiezen – rekening houdend met de omstandigheden, zijn financiële toestand, de gezinstoestand, de leeftijd enz. – wat hij met dit gemeenschappelijk vermogen wenst te doen, en welke elementen hij daaruit eventueel volledig voor zich wil houden.

Het erfrecht van de langstlevende beperken: het valkeniersbeding

Nieuw-samengestelde gezinnen zijn vandaag heel courant. Het gebeurt dan ook wel eens dat een man of vrouw in het huwelijksbootje wil stappen met zijn of haar nieuwe partner, terwijl hij of zij kinderen heeft uit een vorige relatie. Heel vaak komen er in deze situaties vragen naar boven, die niet zelden tot conflicten leiden. De nieuwe echtgeno(o)te verwerft door een huwelijk immers erfrechten tegenover zijn of haar partner.

Heel vaak bestaat de wens bij zo'n huwelijken om een evenwicht te vinden tussen de bescherming van de nieuwe partner en de bescherming van de kinderen uit een eerste huwelijk of relatie.

Een clausule Valkeniers komt aan deze verzuchting tegemoet. De clausule kan echter enkel geldig toegepast worden indien het koppel is getrouwd of van plan is om te trouwen, de clausule is gevoegd aan een huwelijkscontract of aan een wijzigingsakte (rekeninghoudende met een bijzondere procedure dat voorzien is voor de zogenaamde erfovereenkomsten), en minstens één van de partners heeft een kind/kinderen uit een vorige relatie.

De clausule kan enkel tot gevolg hebben dat het wettelijk erfrecht van de echtgeno(o)te wordt vermindert ten gunste van de kinderen van de erflater. Sinds 1 september 2018 krijgen nieuw samengestelde gezinnen hierbij méér vrijheid dan vroeger. Sinds deze datum kunnen partners die zich in zo'n situatie bevinden in onderling overleg afspreken dat de langstlevende het vruchtgebruik op de gezinswoning en de huisraad niet erft. De erfrechten van de langstlevende kunnen dus sterk beperkt worden in het voordeel van de kinderen (uit een vorige relatie), maar de langstlevende partner krijgt altijd minstens een recht van bewoning en gebruik van de aanwezige huisraad gedurende 6 maanden vanaf het overlijden. Dat kan hem of haar niet ontnomen worden.

De andere huwelijksstelsels

Tot dusver hebben we het in deze brochure enkel gehad over het wettelijk stelsel: met name het stelsel dat van toepassing is op iedereen die geen huwelijkscontract heeft.

We zagen ook dat men een contract kan opstellen waarin enkel afgeweken wordt van bepaalde regels van het wettelijk stelsel: men blijft onder het wettelijk stelsel maar past het aan zijn behoeften aan.

In een huwelijkscontract kan men echter ook een totaal ander huwelijksstelsel aannemen.

De twee belangrijkste zijn:

- het stelsel van **scheiding van goederen**;
- het stelsel van **algehele gemeenschap van goederen**.

We bespreken kort de voornaamste kenmerken van deze twee stelsels.

We leggen vooral de nadruk op de verschillen met het wettelijk stelsel.

Het stelsel van scheiding van goederen

In tegenstelling tot het wettelijk stelsel dat drie vermogens telt, kent het stelsel van scheiding van goederen slechts twee vermogens:

- het vermogen van de ene echtgenoot
- het vermogen van de andere echtgenoot

Een gemeenschappelijk vermogen bestaat niet in dit stelsel. Dit wil niet zeggen dat echtgenoten die met scheiding van goederen gehuwd zijn, niets samen kunnen bezitten. De goederen die ze samen hebben, zijn echter niet gemeenschappelijk, ze zijn wel onverdeeld.

Tussen onverdeelde goederen en gemeenschappelijke goederen bestaat een essentieel juridisch verschil. Uw notaris kan u hierover inlichten.

In een stelsel van scheiding van goederen blijven de echtgenoten financieel volledig onafhankelijk van elkaar.

Het inkomen van de ene echtgenoot blijft van hem of haar, het inkomen van de andere echtgenoot blijft van hem of haar. De vermogens vermengen zich niet met elkaar, ze blijven gescheiden.

Bewijsregels en eigendomsvermoedens

Ook wat de bewijsregels betreft, functioneert het stelsel van scheiding van goederen volledig anders dan het wettelijk stelsel. In dit stelsel zullen de gelden op de bankrekening van

de ene echtgenoot volledig en alleen toebehoren aan die ene, de gelden van de andere echtgenoot zijn volledig eigendom van die andere echtgenoot.

De wagen die ingeschreven staat op naam van de ene echtgenoot, behoort hem of haar alleen toe. Hetzelfde geldt voor de meubelen en andere zaken die men tijdens het huwelijk aankoopt. Indien de aangekochte goederen betaald werden door één van de echtgenoten zullen deze goederen die echtgenoot toebehoren.

Aankopen waarvan geen facturen bestaan of waarvan men op geen andere manier kan bewijzen dat ze persoonlijke eigendom zijn, worden vermoed voor de helft toe te behoren aan elk van beide echtgenoten.

Bij echtscheiding of overlijden zullen enkel die onverdeelde goederen verdeeld moeten worden. De goederen die op naam staan van de ene of van de andere echtgenoot moeten niet verdeeld worden, zij blijven toebehoren aan die echtgenoot op wiens naam ze staan.

Wat indien één van de echtgenoten geen inkomen heeft?

Vermits in het stelsel van scheiding van goederen het beroepsinkomen van elk van de echtgenoten van hem/haar zelf blijft, kan er een onevenwicht

ontstaan indien één van de echtgenoten geen beroepsinkomen heeft. Denken we maar aan de situatie waarbij één van de partners een aantal jaren niet meer beroepsactief is, om welke reden ook (zorg voor de kinderen, ziekte, werkverlies...)

Deze echtgenoot heeft geen inkomen en beschikt dan ook niet over eigen gelden. Bijgevolg kan hij of zij ook geen goederen voor zichzelf verwerven. Indien er niets geregeld wordt, bezit deze niets. Bijzonder pijnlijk kan dat worden bij echtscheiding of bij overlijden van één van hen.

Daarom wordt in een huwelijkscontract van scheiding van goederen dikwijls opgenomen dat in dergelijk geval de verdienende partner zijn inkomen moet delen. In de praktijk doet men dat door een beding van “verrekening van aanwinsten” toe te voegen aan het huwelijkscontract. Koppels die dat beding in hun huwelijkscontract laten opnemen voorzien eigenlijk in een soort verrekening van de aanwinsten tussen de partners wanneer het huwelijk wordt ontbonden. Men bekijkt enerzijds wat het aanvangsvermogen is van een partner en men bekijkt anderzijds wat het eindvermogen is. Vervolgens kijkt men naar het verschil: men gaat na of de partner zich met de jaren heeft verrijkt. Vervolgens vergelijkt men de situaties tussen de partners. De partner met de minste aanwinsten heeft een “verreken-

vordering” op de partner met de meeste aanwinsten. Dit systeem voorkomt dus dat de partner die, om één of andere reden, geen professionele activiteit heeft kunnen uitoefenen en zich dus in zekere zin financieel heeft verarmd, niet in de kou blijft staan op het einde van het huwelijk. Welke goederen in aanmerking worden genomen bij de verrekening, hoe groot de vordering is, of wanneer de verrekening precies moet gebeuren is sinds 1 september 2018 in de wet ingeschreven, maar de partners kunnen hiervan afwijken en andere regelingen treffen.

Bestuur en beheer

Het inkomen van elk van de echtgenoten blijft van ieder van hen. Dit wil zeggen dat ze vrij over die inkomsten kunnen beschikken en ze vrij en zonder toestemming van de andere echtgenoot aankopen kunnen doen, lenen, enzovoort. Wel is het zo dat elk van de echtgenoten vooreerst verplicht is om, evenredig met zijn vermogen, bij te dragen tot de kosten van het huishouden.

Elk van de echtgenoten kan in eigen naam een lening aangaan, een krediet op afbetaling afsluiten, een woning en/ of een grond kopen.

In het wettelijk stelsel moet men al deze zaken samen beslissen. Het stelsel van scheiding van goederen biedt een bijna

volledige financiële onafhankelijkheid van de echtgenoten t.o.v. elkaar.

Schulden en verhaalbaarheid

De schulden aangegaan door de ene echtgenoot kunnen enkel verhaald worden op zijn goederen. De andere echtgenoot kan niet verplicht worden mee te betalen voor deze schulden en diens eigen goederen kunnen niet aangeslagen worden.

Indien de echtgenoten echter samen een schuld aangaan, kunnen ze beiden aangesproken worden. In dat geval kunnen de goederen van beide echtgenoten in aanmerking komen voor beslaglegging.

Bevoordeling van de langstlevende echtgenoot bij scheiding van goederen: minder ruime mogelijkheden

In een stelsel van scheiding van goederen kan men door bedingen van aanwas aan de langstlevende de totaliteit van onverdeelde goederen laten toekomen. Men kan in een huwelijkscontract een schenking aan de langstlevende der echtgenoten opnemen. Vermits men hetzelfde resultaat bereikt met een testament of met een schenking buiten het huwelijkscontract om, wordt dit laatste meestal aangeraden. De schenking in het huwelijkscontract is immers niet

eenzijdig herroepbaar wat bijzonder onaangenaam kan zijn indien men in echtelijke moeilijkheden komt. Hou er wel rekening mee dat - ingeval er kinderen zijn - het reservatair erfdeel van de kinderen ook een rol zal spelen.

Anderzijds is het in een stelsel van scheiding van goederen wel mogelijk om vrij de bezittingen tussen de echtgenoten te verdelen.

Datgene wat op naam staat van de langstlevende moet bij overlijden niet verdeeld worden, het blijft van de langstlevende. Wat op naam staat van de eerststervende wordt geërfd (door de kinderen / door de ouders, broers en zusters van de eerstoverledene), weliswaar met vruchtgebruik voor de langstlevende.

Het stelsel van de algehele gemeenschap

Zoals de benaming het reeds aangeeft, is in dit stelsel alles gemeenschappelijk.

Ongeacht de wijze waarop de goederen verkregen werden, zullen ze steeds samen toebehoren aan beide echtgenoten.

Bij ontbinding van het stelsel (echtscheiding of overlijden) zal alles verdeeld worden.

In het stelsel van algehele gemeenschap

heeft het geen enkel belang wie iets gekocht of betaald heeft, op wiens naam de bankrekening staat, op wiens naam de factuur staat, of men de goederen reeds bezat vóór het huwelijk of tijdens het huwelijk gekocht of geërfd heeft: alles is gemeenschappelijk.

Het feit dat alles verdeeld moet worden, komt vooral bij echtscheiding soms hard en onrechtvaardig over.

De ene echtgenoot die van zijn ouders een woning en een som geld geërfd heeft, zal niet verheugd zijn indien hij deze goederen voor de helft “cadeau” moet doen aan de andere echtgenoot, van wie hij of zij gescheiden is omdat hij of zij ontrouw was!

Dat is nu eenmaal de werking van het stelsel van algehele gemeenschap. Het is dan ook slechts uitzonderlijk dat voor dit stelsel wordt gekozen, en in de meeste gevallen af te raden.

Bevoordeling van de langstlevende echtgenoot/echtgenote

Het stelsel van algehele gemeenschap biedt wel zeer ruime kansen om de langstlevende echtgenoot veilig te stellen tegen aanspraken van de kinderen.

Zoals in het wettelijk stelsel kan men bedingen van ongelijke verdeling of voorafname inbouwen. Gezien alle

goederen tot de gemeenschap behoren, kunnen dus alle goederen het voorwerp uitmaken van een bevoordelingsbeding (in een wettelijk stelsel kan men geen vooruitmaking uitwerken met betrekking tot de eigen goederen).

Het huwelijkscontract opstellen of wijzigen tijdens het huwelijk

De echtgenoten kunnen, indien zij dat wensen, tijdens hun huwelijk hun stelsel wijzigen.

Ook als men nog geen huwelijkscontract heeft, kan men door een nieuw contract afwijken van het wettelijk stelsel. Enkel een of meer notariële akten zijn vereist; er is geen tussenkomst van de rechtbank voorzien.

1. Wijziging zonder boedelbeschrijving

De echtgenoten wensen gehuwd te blijven onder hetzelfde huwelijksstelsel, maar wensen een beding toe te voegen waardoor de langstlevende bijvoorbeeld meer bekomt dan de helft van het gemeenschappelijk vermogen, eventueel via een keuzebeding (zie hiervoor).

2. Wijziging met boedelbeschrijving: wanneer is een inventaris nodig?

- wanneer één van de echtgenoten daarom verzoekt, dient vóór de wijzigingsakte een notariële inventaris

te worden opgemaakt.

- Wanneer men een totaal ander huwelijksvermogensstelsel wenst, bijvoorbeeld overgaan van scheiding van goederen naar het wettelijk stelsel of omgekeerd, is ook een inventaris noodzakelijk.

Welke publiciteitsmaatregelen zijn voorzien?

U hoeft zich over de navolgende formaliteiten geen zorgen te maken: de notaris zorgt hiervoor binnen de maand na de akte.

Voor de meeste wijzigingen wordt het uittreksel binnen dezelfde termijn bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Wijzigingen aan het huwelijkscontract worden eveneens in het Centraal Register voor Huwelijkscontracten geregistreerd (CRH).

Besluit

Het is geenszins de bedoeling van deze brochure een volledig overzicht te geven van alle mogelijkheden i.v.m. huwelijkscontracten. We hebben enkel getracht aan te tonen hoe zinvol een huwelijkscontract kan zijn. Veel van de aangehaalde regels kennen talrijke uitzonderingen. Enkel de algemene en voor de hand liggende zaken werden vermeld.

Deze brochure geeft een idee van wat kan. Aarzel niet uw notaris te consulteren. Hij heeft de meest gepaste oplossing voor u.

Niet enkel mensen die op het punt staan te huwen moeten aan een huwelijkscontract denken. Ook diegenen die reeds jaren gehuwd zijn, hebben er alle belang bij zich te laten voorlichten over wat er gebeurt indien één van de partners zou overlijden, schulden zou maken, enz.

Als notaris moeten wij al te dikwijls vaststellen dat men veel leed en ongenoegen had kunnen vermijden door ons tijdig te raadplegen. Zorg dat het u niet overkomt.

Informeer u tijdig.

NOTA'S

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat

Vlaamse Raad van het Notariaat

Verantwoordelijke uitgever: C. Van Belle

Bergstraat 30/34
1000 Brussel

D/2020/1928/5

De notaris: deskundig adviseur,
objectieve gids... een vertrouwens-
persoon waarbij u terecht kan voor
advies i.v.m. uw persoonlijk- en
beroepsleven (en de combinatie
van beide).

